

Közlemény

az ukrainai nukleáris létesítmények biztonságáról

Oroszország katonai agresszióját követően

2022. március 6.

2022. március 6-án az ENSREG megtartotta második rendkívüli ülését videokonferencia útján a NAÜ, a WENRA és az ukrán nukleáris szabályozó hatóság (SNRIU), valamint két másik megfigyelő ország (Svájc, Egyesült Királyság) részvételével. Az esemény célja a február 27-i első rendkívüli ülés nyomán követése, illetve az Oroszországi Föderáció Ukrajna elleni folyamatos és indokolatlan katonai agressziójával összefüggésben az ukrainai nukleáris biztonsági helyzet további értékelése. A találkozón külön figyelmet szenteltek a Zaporizzsiban található legnagyobb európai atomerőművet ért katonai támadás következményeinek.

Az ENSREG elítéli az orosz erők zaporizzsjai atomerőmű ellen 2022. március 4-én, valamint a szubkritikus neutronszorozó rendszert tartalmazó harkivi „Neutronforrás” létesítmény ellen 2022. március 6-án elkövetett támadásait. Az ilyen cselekmények teljességgel elfogadhatatlanok, és ezért – különös tekintettel a nukleáris létesítmények ellen elkövetett erőszakos támadások lehetséges súlyos következményeire – a lehető leghatározottabb módon elítéljük őket.

A NAÜ jelentései alapján megjegyezzük, hogy sikerült úrrá lenni a Zaporizzsja telephelyen kialakult helyzeten, a képzési központban keletkezett tüzesetet is beleértve. Rendkívül elkeserítő ugyanakkor, hogy az erőmű elleni katonai agresszió következtében megsérült az 1. blokk épülete, a technológiai folyosó és a villamoshálózati infrastruktúra. Felszólítjuk a katonai erőket, hogy haladéktalanul hagyják el a telephelyet, hogy az üzemeltető biztosíthassa az erőmű biztonságos működését, és teljeskörűen felmérhesse a károkat, lehetővé téve az ellátási lánc és a károk helyreállítását.

Összhangban a korábbi, 2022. február 27-én elfogadott nyilatkozatunkkal, valamint a NAÜ KT 2022. március 3-i GOC/2022/17 határozatával ismét sürgősen felszólítjuk Oroszországot, hogy hagyjon fel az ukrainai nukleáris telephelyek ellen irányuló, valamint a nukleáris létesítmények közelében zajló valamennyi katonai művelettel.

Ugyancsak nagy aggodalommal tölt el minket a kutatóreaktorok, valamint a nagyaktivitású radioaktív forrásokkal rendelkező telephelyek biztonsága is. Amint azt a 2022. február 27-i nyilatkozatunkban már hangsúlyoztuk, a NAÜ Közgyűlésének 2009-ben elfogadott határozata értelmében „a békés célú felhasználást szolgáló nukleáris létesítmények elleni bármilyen jellegű fegyveres támadás és fenyegetés az Egyesült Nemzetek Alapokmánya, a nemzetközi jog és az Ügynökség Alapokmánya elveinek megsértését jelenti”.

Teljes mértékben támogatjuk Grossi NAÜ-főigazgató 2022. március 4-én, pénteken megfogalmazott, az ukrainai nukleáris létesítmények biztonságának és védelmének biztosítását célzó orosz-ukrán megállapodás megkötésére vonatkozó kezdeményezését. Támogatjuk a főigazgató egyeztetéseit, és készen állunk arra, hogy uniós szinten és nemzetközi partnereinkkel szorosan együttműködve megadjuk a szükséges segítséget bármely nemzetközi misszió számára a biztonsággal és védelemmel kapcsolatos bármilyen jellegű megállapodás elősegítéséhez. Ennek

magában kell foglalnia az üzemeltető és a nemzeti nukleáris hatóság személyzetének biztonságát, valamint a szokásos feladataik végrehajtásának lehetőségét.

Az ENSREG továbbra is mély aggodalmát fejezi ki a csernobili elzárt övezeten belül tapasztalt helyzet miatt, amit az alábbiak igazolnak:

- a biztonsági szempontból kritikus berendezések rutinszerű karbantartását és javítását végző helyszíni személyzettel szembeni folyamatos korlátozások;
- a műszakváltások ellehetetlenítése, ami az immár 11 napig szolgálatban lévő személyzet vonatkozásában humánus jellegű aggályokat is jelent;
- a telephely áramellátásának jelenlegi bizonytalan volta, mivel a három ellátóvezeték közül csupán egy használható, miközben a tartalék dízelgenerátor csupán 48 órára elegendő üzemanyaggal rendelkezik;
- a telephely és a szabályozóhatóság, az SNRIU közötti hatékony kommunikáció hiánya.

Az ENSREG ezért ismételten felszólítja az Oroszországi Föderációt jogellenes tevékenységének haladéktalan beszüntetésére annak érdekében, hogy az SNRIU Ukrajna nemzetközileg elismert határain belül, nemzetközileg elismert biztonsági előírásokkal és védelmi iránymutatásokkal összhangban helyreállítsa ellenőrzését Ukrajna valamennyi nukleáris létesítménye és anyaga felett.

Az ENSREG kész hathatós támogatást nyújtani az ukrán szabályozóhatóságnak, az SNRIU-nak.

Az ENSREG köszönetét fejezi ki az ukrán SNRIU szabályozóhatóságnak és munkatársainak, amiért az orosz katonai invázió okozta nehéz körülmények között is képességeik legjavát nyújtva továbbra is megingathatatlanul, elkötelezetten ellátják felügyeleti feladataikat, és időben jelentenek a nukleáris biztonság állapotáról és a radiológiai helyzet alakulásáról.